

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 107/07-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti M. V. a A. V., obaja bytom K., zastúpených advokátkou JUDr. V. Š., S., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. V. a A. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 p o r u š e n é b o l o .

2. M. V. a A. V. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. M. V. a A. V. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 959 Sk (slovom jedenásťtisícdeväťstopäťdesiatdeväť slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. Vlasty Škovránovej, Advokátska kancelária, Zimná 72, Spišská Nová Ves, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 24. mája 2007 č. k. II. ÚS 107/07-23 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. V. a A. V., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovatelia“), v časti, ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05.

V časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 67/93 ústavný súd uznesením z 24. mája 2007 č. k. II. ÚS 107/07-23 ako zjavne

neopodstatnenú odmietol, preto sa v tomto rozhodnutí ústavný súd zaoberal sťažnosťou sťažovateľov iba v rozsahu v akom bola prijatá na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 koná od 7. novembra 2005 krajský súd ako súd odvolací o odvolaní sťažovateľov v procesnom postavení žalobcov v 1. a 2. rade (odvolanie doručené okresnému súdu 4. augusta 2005) a o odvolaní žalovaných v 1., 2. a vo 4. rade (odvolanie doručené okresnému súdu 19. júla 2005) proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 67/93 z 25. mája 2005, ako aj o odvolaní sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu z 11. októbra 2005, ktorým im bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie po tom, čo ho už zaplatili. Podľa tvrdenia sťažovateľov krajský súd koná v ich veci so zbytočnými priet'ahmi, čím sa predlžuje stav ich právnej neistoty a odd'aluje sa právoplatné skončenie sporu.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal krajskému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov a aby im priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk a úhradu trov konania v sume 11 959 Sk.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za krajský súd jeho predsedníčka listom sp. zn. Spr. 3251/2007 z 2. júla 2007 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu krajského súdu listom z 10. júla 2007.

2.1 Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla:

„(...) predmetná vec napadla na odvolací súd dňa 07. 11. 2005. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 22. 03. 2007. Pojednávanie dňa 22. 03. 2007 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že na tomto pojednávaní právny zástupca odporcov v 2. a v 4. rade,

JUDr. J. M. (pôvodne aj právny zástupca odporkyne v 1. rade) oznámil, že táto odporkyňa v 1. rade, menovite pani K. G., zomrela dňa (...).

Pri odročení pojednávania bola právnenému zástupcovi uložená povinnosť v lehote 10 dní založiť do spisu úmrtný list odporkyne v 1. rade, oznámiť okruh jej dedičov a spisovú značku konania na súde, kde sa vedie dedičské konanie.

Uvedenú povinnosť si právny zástupca nesplnil a preto ho odvolací súd pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty pripísom zo dňa 16. 04. 2007, opätovne na splnenie týchto povinností vyzval.

Uvedené skutočnosti právny zástupca odporcov oznámil odvolaciemu súdu dňa 27. 04. 2007 a dňa 31. 05. 2007 odvolací súd na neverejnom zasadnutí vo veci rozhodol. V súčasnosti sa vo veci vypracováva písomné rozhodnutie.

Súčasne Vám oznamujem, že Krajský súd v Bratislave v tejto veci (...) netrvá na ústnom pojednávaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. “

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu krajského súdu uviedla:

„Žalovaný v 2. rade vo svojom Doplnení vyjadrenia k sťažnosti zo dňa 02. 07. 2007 sa vôbec nevyjadril k prieťahom v predmetnom konaní, skonštatoval iba, že predmetná vec napadla na odvolací súd dňa 07. 11. 2005 a vo veci bol vytýčený termín pojednávania na deň 22. 03. 2007. Následne sa vo svojom vyjadrení zaoberal už iba procesným postupom súdu a novými skutočnosťami po tomto termíne. (...)

Zároveň oznamujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, že súhlasíme s tým, aby (...) Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu. “

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá

je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05:

Dňa 7. novembra 2005 bola krajskému súdu doručená predkladacia správa spolu s odvolaniami sťažovateľov (v procesnom postavení žalobcov v 1. a 2. rade) a žalovaných v 1., 2. a vo 4. rade proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 67/93 z 25. mája 2005. O predmetných odvolaniach krajský súd konal pod sp. zn. 9 Co 424/05.

Dňa 29. novembra 2005 bola krajskému súdu doručená predkladacia správa spolu s odvolaniami sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 11 C 67/93 z 11. októbra 2005, ktorým im bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie po tom čo ho už zaplatili. O predmetnom odvolaní krajský súd konal pod sp. zn. 9 Co 468/05.

Krajský súd 4. decembra 2006 nariadil vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 pojednávanie na 22. marec 2007, ktoré bolo po zistení, že žalovaná v 1. rade zomrela, odročené na neurčito s tým, že právny zástupca žalovaných predloží do spisu úmrtný list žalovanej v 1. rade, oznámi spisovú značku dedičského konania a okruh dedičov poručiťky. Právny zástupca žalovaných si uvedenú povinnosť splnil po výzve krajského súdu zo 16. apríla 2007 podaním z 27. apríla 2007. Krajský súd následne 31. mája 2007 na neverejnom zasadnutí uznesením zrušil rozsudok okresného súdu

sp. zn. 11 C 67/93 z 25. mája 2005 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a súčasne zrušil aj uznesenie okresného súdu sp. zn. 11 C 67/93 z 11. októbra 2005.

Podľa zistenia ústavného súdu v čase jeho rozhodovania uznesenie krajského súdu sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 z 31. mája 2007 bolo doručené okresnému súdu 24. augusta 2007 a spis bol predložený na ďalší procesný postup vyššej súdnej úradníčke.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov ...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná ...

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, berúc do úvahy skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť právnu a faktickú zložitost' veci prejednávanej v odvolacom konaní v zmysle § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), t. j. rozsah odvolania určený účastníkom konania, resp. stav, keď odvolací súd týmto rozsahom viazaný nie je (§ 212 ods. 2 OSP), ústavný súd konštatuje, že pred krajským súdom išlo o odvolacie konanie v občianskoprávnej veci, ktoré právne ani fakticky zložitým nebolo, takže pri sústredenom postupe zákonného sudcu bolo možné o odvolaniach účastníkov rozhodnúť bez zbytočných priet'ahov. Na právnu ani faktickú zložitost' veci prerokúvanej v odvolacom konaní napokon vo svojom vyjadrení nepoukázala ani predsedníčka krajského súdu.

2. Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu a v tejto súvislosti dospel k záveru, že ide o odvolacie konanie proti rozsudku okresného súdu, v ktorom krajský súd od doručenia veci (7. november 2005) vykonal prvý procesný úkon po viac ako roku (4. december 2006), keď nariadil pojednávanie. Krajský súd vo veci rozhodol 31. mája 2007. Vec sa nachádzala na krajskom súde viac ako 18 mesiacov, čo nemožno považovať za primeranú dobu zlučiteľnú s požiadavkou zakotvenou v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Pretože po prijatí s'ťažnosti ústavným súdom 24. mája 2007 na ďalšie konanie krajský súd už rozhodol uznesením sp. zn. 9 Co 424/05 a sp. zn. 9 Co 468/05 z 31. mája 2007, proti ktorému nie je prípustné odvolanie, ústavný súd dospel k záveru, že právna

neistota sťažovateľov bola týmto odstránená a nepovažoval za potrebné prikázať krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 500 000 Sk s odôvodnením: „(...) nielen, že žijeme v právnej neistote, kedy súd vo veci meritórne rozhodne, ale prichádzame týmto aj o značný finančný majetok, čo v nás starobných dôchodcoch, vyvoláva pocity úzkosti a obavy, či ešte svoje vlastné finančné prostriedky dostaneme od žalovaných naspäť. No pojednávaní konanom dňa 22. 03. 2007 sme sa totiž dozvedeli, že žalovaná v 1. rade, p. K. C., dňa (...) zomrela.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na charakter skúmaného konania, ako aj na zistenú nečinnosť krajského súdu, považuje za primerané pre každého sťažovateľa v sume po 20 000 Sk tak, ako je to uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v sume 11 959 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a), c) a § 15 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 184 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 376 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania priznal ústavný súd sťažovateľom nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 9 392 Sk vrátane dvojnásobku režijného paušálu, a nárok na úhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 (vyjadrenie z 10. júla 2007), čo v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 5 108 Sk vrátane režijného paušálu. Sťažovateľom tak vznikol nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 14 500 Sk.

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa si uplatnila úhradu trov len v sume 11 959 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2007